

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani
Judecător: R. Pascari
Curtea de Apel Chișinău
Judecători: N. Budăi, V. Efros și I. Muruianu

ÎNCHEIERE

13 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența
Președintele completului
judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Iuliana Oprea

examinînd admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al RM, Procuratura Generală a RM și Ministerul Afacerilor Interne al RM,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Punga Lidia și Punga Alexandr împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Procuratura Generală a RM cu privire la repararea prejudiciului moral, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Punga Lidia și Punga Alexandr prin intermediul avocatului Țurcan Veaceslav, casată hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 7 iunie 2017, fiind adoptată o nouă hotărîre,

A C O N S T A T A T:

La 8 februarie 2017, Punga Lidia și Punga Alexandr au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Procuratura Generală a RM cu privire la repararea prejudiciului moral, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea pretențiilor au indicat că prin ordonanța din 30 iulie 2012, de către SUP CPR Criuleni a fost inițiată urmărirea penală pe faptul sustragerii pe ascuns a 30 tone de grâu de la Mazliu Oleg de către persoane necunoscute.

La 9 august 2012, Punga Lidia și Punga Alexandr au fost recunoscuți în calitate de bănuți de furtul grâului de la Mazilu Oleg, iar la 8 noiembrie 2012 le-a fost înaintată învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de 186 alin. (5) Cod penal.

Ulterior, la 30 iulie 2014 a fost finisată urmărirea penală, iar în privința reclamanților a fost aplicată măsura preventivă în formă de restricție de a nu părăsi

localitatea pentru 30 de zile, iar materialele dosarului au fost remise în instanța de judecată.

S-a mai precizat că prin sentința Judecătorei Criuleni din 21 septembrie 2015 Punga Lidia și Punga Alexandr au fost achitați pe motiv că nu s-a constatat existența elementelor constitutive ale infracțiunii.

Ulterior, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 februarie 2016 a fost respins apelul precursorului. Decizia respectivă a fost menținută prin decizia Cuții Supreme de Justiție din 15 iunie 2016.

Consideră Punga Lidia și Punga Alexandr că aflarea sub urmărire penală de la 9 august 2012, pînă la 30 iulie 2014, au fost influențați foarte negativ asupra stării psihologice, li s-a provocat stres puternic legat de învinuirea nejustificată, au suferit rușine față de rude și consăteni, suferințe legate de frică pentru soarta viitoare a lor și a copiilor. În perioada examinării cauzei penale în instanța de fond aceste suferințe sau intensificat, deoarece așteptările reclamanților de scoatere de sub urmărirea penală nu s-au adevărit, a fost aplicată măsura de reprimare în formă de obligație de a nu părăsi localitatea, care a durat de la 30 iulie 2014, pînă la 30 august 2014, însă și după expirarea acestei măsuri reclamanților au fost limitați în drepturi, deoarece erau obligați să se prezinte la ședințele judiciare în instanțele de fond și apel, de asemenea, în perioada examinării cauzei în instanțele de fond și recurs se aflau în stare de frică, de incertitudine.

Punga Lidia a mai specificat că în legătură cu suferințele psihice pe care le suporta din cauza urmăririi penale, ilegale se adresa la medici după asistența medicală, i s-a înrăutățit starea de sănătate și nu putea lucra, de aceea, în legătură cu starea de sănătate i s-a recomandat trecerea la lucru ușor pe perioada 2015 – 2016. Astfel, întreaga perioadă de examinare a cauzei penale în privința reclamanților de către organul de urmărire penală și în toate instanțele de judecată, începînd cu recunoașterea în calitate de bănuți la 9 august 2012, pînă la recepționarea la 13 iulie 2016 a deciziei irevocabile a Curții Supreme de Justiție, aproximativ patru ani, reclamanții au fost supuși unor suferințe psihice severe, în legătură cu aceste suferințe li s-a cauzat prejudiciul moral, pe care reclamanții îl estimează la cîte 100000 lei fiecărui.

S-a mai invocat că circumstanțele create au dus la suportarea unor cheltuieli pentru asistență juridică și costuri legate de deplasarea, fapt ce se manifestă printr-un prejudiciu material considerabil.

Pe parcursul examinării pricinii, avocatul Țurcan Veaceslav, reprezentantul reclamanților Punga Lidia și Punga Alexandr, a depus cerere prin care a modificat cerințele (f.d. 78).

Solicită Punga Lidia și Punga Alexandr încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lor a prejudiciului moral în sumă de cîte 100000 lei fiecăruia, plasarea în unul din ziarele locale din r-nul Criuleni a informației privind achitarea cetățenilor Punga Lidia și Punga Alexandr în judecată și scuzelor oficiale ale procuraturii de atragerea ilegală a reclamanților la răspundere penală, încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Lidiei Punga a prejudiciului

material în sumă de 24950 lei și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 10130 lei.

Prin hotărîrea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 7 iunie 2017, cererea de chemare în judecată depusă de Punga Lidia și Punga Alexandr împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Procuratura Generală a RM cu privire la repararea prejudiciului moral, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 97, 101-110).

La 4 iulie 2017, Punga Lidia și Punga Alexandr prin intermediul avocatului Țurcan Veaceslav, au declarat apel împotriva hotărîrii primei instanțe, solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2017, a fost admis apelul declarat de Punga Lidia și Punga Alexandr prin intermediul avocatului Țurcan Veaceslav, casată hotărîrea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 7 iunie 2017, fiind adoptată o nouă hotărîre după cum urmează:

A fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Punga Lidia și Punga Alexandr împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Procuratura Generală a RM cu privire la repararea prejudiciului moral, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Punga Lidia suma de 24950 lei, cu titlu de prejudiciu material.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Punga Lidia și Punga Alexandr, câte 5000 lei pentru fiecare în parte, cu titlu de daună morală.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Punga Lidia și Punga Alexandr, cîte 2000 lei fiecăruia pentru plata cheltuielilor de asistență juridică în prezenta cauză în instanța de fond și instanța de apel (f.d. 169-186).

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că prima instanță a dat o apreciere neobiectivă probelor administrate, nu a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și incorect a aplicat normele de drept material și procedural, în consecință adoptînd o hotărîre neîntemeiată.

Invocînd ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 26 martie 2018, 27 martie 2018 și 29 martie 2018, Ministerul Justiției al RM, Procuratura Generală a RM și respectiv Ministerul Afacerilor Interne al RM au contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursurilor s-a invocat că instanța de apel, nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a pricinii, fiind încălcate normele de drept procedural.

Recurenții au mai specificat că în speță, reprezentantul reclamantilor-intimați nu a probat nici existența prejudiciului pretins (cheltuieli la combustibil), nici legătura de cauzalitate între pretinsul prejudiciu și acțiunile ilicite ale organului corespunzător,

astfel încât, în lipsa unor probe concludente, declarațiile reprezentantului reclamanților privind existența bonurilor, sunt doar declarative și nu pot fi puse la baza unei hotărâri judecătorești.

Potrivit art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Instanța de recurs constată că la dosar este anexată scrisoarea Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2018, prin care a fost expediată copia deciziei instanței de apel în adresa părților (f.d 187), fiind recepționată de către Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM la 5 martie 2018, iar de către Ministerul Afacerilor Interne al RM la 7 martie 2018.

Prin urmare, se constată că recursurile au fost declarate în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC, după parvenirea dosarului un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acestuia.

La 10 mai 2018, în adresa intimaților a fost expediată copia recursurilor, iar la 22 mai 2018, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care Procuratura Generală a RM a solicitat admiterea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al RM și Ministerul Afacerilor Interne al RM.

Punga Lidia și Punga Alexandr nu au depus referință prin care să-și exprime poziția față de temeiurile invocate în recurs.

Examinând temeiurile de admisibilitate ale recursului în raport cu materialele cauzei civile, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor a verificat dacă recursul este formulat de persoana în drept să-l declare, dacă este depus în termen și dacă nu a fost examinat anterior, și a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în mod legal.

Materialele cauzei certifică faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

Audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, precum și având în vedere poziția formulată în referință, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

Ab initio, în conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. În cazul respectiv, judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un

caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

În același context, instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special, de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi auzit (a se vedea, de exemplu, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, inter alia, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64; *Samardžić v. Croația*, 20 iulie 2017, parag. 28).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În aceeași ordine de idei, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă sunt formulate suficient de clar și urmăresc protejarea interesului părții, dar și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și bune-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Erfar – Avef*, *ibidem*, parag. 41, *Marc Brauer*, *ibidem*, parag. 35; *Miessen*, *ibidem*, parag. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, parag. 36 – 37, *Sturm v. Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36).

Din perspectiva acestor drepturi garantate de Convenția Europeană, completul Colegiului de control judiciar își propune să verifice esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate, în

limitele în care au fost formulate, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibilă cererea acestuia.

În speță, instanța observă că recurenții Ministerul Justiției al RM, Procuratura Generală a RM și Ministerul Afacerilor Interne al RM au criticat decizia Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2017 în baza articolului 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, așa cum este prevăzut, în mod obligatoriu, la articolul 437 alin. (1), lit. f) din același cod.

Din analiza minuțioasă a conținutului cererilor de recurs în raport cu decizia contestată/procedura în ansamblu, reiese în mod cert că recurenții a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat detaliat, în special asupra condițiilor prelevării apelor uzate.

Pe baza celor prezentate, completul Colegiului constată că observațiile Ministerului Justiției al RM, Procuraturii Generale a RM și Ministerului Afacerilor Interne al RM nu dezvăluie nici o aparență a încălcării normelor de drept material sau procedural, dar nici a încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Prin urmare, temeiurile inserate în recurs nu pot fi calificate ca esențiale și nu ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze/modifice hotărârea judecătorească contestată. În mod corespunzător, punctele de vedere al recurentului nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecății nu corespunde condiției de a fi „efectiv” (a se vedea, de exemplu, Petrovic v. Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm v. Luxemburg, ibidem, parag. 32).

Din aceste raționamente, instanța de judecată reține existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare situație, conjunctura stabilită mai sus confirmă lipsa unui formalism excesiv și respectarea unui raport rezonabil de proporționalitate dintre scopul urmărit și mijloacele folosite, iar, în opinia instanței, însăși substanța dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de art. 6 parag. 1 din Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, inter alia, Helle v. Finlanda, 19 decembrie 1997, parag. 55; Latourniere v. Franța, 10 decembrie 2002, parag. 2; Hansen v. Norvegia, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în prezenta cauză (a se vedea, mutatis mutandis, Kukkonen v. Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Benjamin Nersesyan, ibidem, parag. 23 – 24; Akaki Tchaghiashvili, ibidem, parag. 34 sau Papaioannou v. Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45).

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra

inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM, Procuratura Generală a RM și Ministerul Afacerilor Interne al RM nu ridică probleme de drept și nu pot fi acceptate spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 432, 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC al RM, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

D I S P U N E:

Recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM, Procuratura Generală a RM și Ministerul Afacerilor Interne al RM se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător

Tatiana Vieru

judecători

Maria Ghervas

Iuliana Oprea